

Jan Skácel (1922 – 1989)

Poezii a básnické vidění Jana Skácela lze charakterizovat třemi klíčovými rysy:

1. PROSTOTA

Středem Skácelovy poezie jsou čtyři témata – dětství, příroda, láska, smrt. Ta zpracovává tak, že píše o velmi jednoduchých, prostých věcech.

2. VZNEŠENOST

„Ze se ten svět objevil v poezii již tisíckrát? (...) Básnický důležitý není rozměr života a osobivost věci, k vznešenému lyrickému podniku stačí opravdu i matčino slovíčko, chlapecká úzkost z trestu, pijácký tupý žal, krásný západ na nebi, sebraný klas: ale každá ta nepatrnost musí, vyslovena, v hloubi mého nitra uvolnit uzel temně zadržnutých pout, zbavit mne tísně, jež mě svírala, a niž jsem ji dokázal pojmenovat, obdařit mě podivnou a novou svobodou; a pokudžď mám mít možnost říci si v úžasu: Tak tedy to všechno a nic, má nejasná trýzeň, moje dlouhá mlčení, žal kluka nad rozbitou hračkou, vášnivost dalekých obzorů, všechno bylo lze vyřici, všemu tkvěla v hezejmenné, nedoceněné a zdánlivě bezvýznamné hloubi nepochybná vznešenost, všechno bylo z řádu pravdy, jež jsem tužil a temně ctil.“

(Václav Černý, Hrst úvah nad Janem Skácelem, Host do domu 14, 1967, č. 3)

Skácel o prostých věcech píše tak, že čtenář je prožívá neobyčejným způsobem – „je obdařen podivnou a novou svobodou“, vnímá „nepochybnou vznešenost“, která je ve všem. Skácel ve zmíněných triviálních věcech a situacích vidí a prožívá něco, co v nich člověk běžně nevidí a necítí.

3. TICHŮ

U Skácela se nesetkáváme s velkými vášněmi, dramaty, expresivními vyjádřeními apod. Základní duševní polohou básnického subjektu je klid a ticho. To je pro Skácela stav duše, kdy člověk může nejlépe pociťovat vznešenost svou i všeho kolem.

„Dávno proso“ - básnická sbírka

ZIMNÍ DEN

Za stromy které bez nás samy
pohubly tolik od mrazu
vychází slunce z čerstvé rány
při zemi trav se drží tma

je velké ticho mezi námi
neznámá zvěť už ustala
brodit se lesy Zotvírány
zůstaly sny a do rána

počalo hojně sypce sněžít

Kam oko dohlédne sníh leží
a přes pole kdo cestu má
pevně se halí do kožichu

A dospělý v tom přísňém tichu
prosí a žebřá o něhu
a chtěl by všechno teplé zlato
čurané dětmi do sněhu

Oříšky pro černého papouška - bás. sbírka

15

všechno se jednou probolí
na vlastní dno a zmizí strach
krásné jsou staré stodoly
prázdné po dávných úrodách

16

zátiší je co za tichem
čas hryže jako zrno myš
a nezbude a ty ten hlas
neslyšně slyšný uslyšíš

39

stěvie je pravý nebo levý
člověk spíš bytost nežli věc
o lidské duši se nic neví
a jezevec je jezevec

48

maminko nejsi je to dávno
a my jsme malou chvíli zbyli
udělali jsem toho málo
a ani smrt jsme nezabili